

Methodiek Kies&Co Kinderwijkraad

Methodiek in een notendop

Wat is deze methodiek	Beschrijving van nut en noodzaak van kinderradraden in kwetsbare wijken.
Wat heb je eraan	De methodiek is bedoeld voor volwassenen die kinderen helpen bij het opzetten en in stand houden van een kinderradrad in hun eigen buurt.
Contactpersoon Kies&Co	Naam: Annet Kooijman E-mail: annet@kiesenco.net

Waarom een Kinderwijkraad?

Bijna 400.000 kinderen groeien in Nederland op in armoede. Volgens het rapport 'Opgroeien zonder armoede' van de SER (2017) kun je dit aantal zo zien dat in elke schoolklas zo'n 2 tot 3 kinderen onder de armoedegrens leven. Armoede onder kinderen is een hardnekkig probleem, want het percentage kinderen dat in armoede opgroeit zit al sinds het jaar 2000 tussen de 8 en 12 procent van alle kinderen. Kinderen die opgroeien in armoede worden dagelijks geconfronteerd met de gevolgen van geldgebrek. Van sociale uitsluiting tot beperkte mogelijkheden om je als kind te ontwikkelen. Kinderen groeien namelijk niet alleen op in financiële armoede maar ook in contactarmoede: er is weinig netwerk aanwezig dat ontplooiing mogelijk maakt. De kinderen lopen daardoor een verhoogde kans om later zélf ook weer in kwetsbare omstandigheden terecht te komen. Een kinderradrad kan die neerwaartse spiraal doorbreken.

De wijk

Voor kinderen vormt de wijk hun directe en vaak enige leefomgeving; ze wonen er, hun vriendjes/ vriendinnetjes wonen er, ze spelen er samen en gaan er samen naar school. En vanwege het gebrek aan geld en middelen komen ze de wijk vaak niet uit. Tegelijkertijd weten kinderen daardoor heel veel van de wijk waarin ze wonen, ze weten vaak heel goed wat er speelt in hun buurt en ze hebben vaak goede en praktische ideeën over wat er in hun buurt kan verbeteren. Via een kinderradrad krijgen kinderen de kans om zelf plannen te ontwikkelen voor wat zij belangrijk vinden voor hun buurt. Juist in wijken waar kinderen in kwetsbare omstandigheden leven biedt een kinderradrad kinderen de ruimte om zelf dingen voor elkaar te krijgen. Ze bouwen een eigen netwerk van organisaties en mensen op waar ze contacten mee leggen om hun plannen gerealiseerd te krijgen. Dat biedt de kinderen belangrijke ervaringen en lessen die ze daaruit kunnen trekken: de moed om contacten te leggen, vragen te stellen en in gesprek te gaan over dingen die belangrijk voor je zijn. Jong geleerd, oud gedaan!

Wat is er nodig om een Kinderwijkraad te starten?

Veel informatie is te vinden op www.kinderwijkraad.nl en www.kiesenco.net. Kies&Co is een landelijke vereniging van begeleiders van kinderkwijken. Via onderlinge contacten wisselen begeleiders ervaringen uit en helpen ze elkaar in het opzetten en versterken van een kinderkwijk. In deze methodiek zetten we op een rij wat erbij komt kijken om een kinderkwijk te starten en in stand te houden. In grote lijnen zijn er twee fasen:

Fase 1: Lessen op school

De basis voor een kinderkwijk ligt op de basisschool. Daar krijgen kinderen uit groep 6, 7 en 8 lessen over democratie en actief burgerschap en leren ze zelf plannen maken voor hun wijk. Initiatiefnemers van Kies&Co geven al jaren les in democratie en actief burgerschap en in de loop der jaren is het lesmateriaal steeds verder uitgebouwd, bijvoorbeeld met filmpjes en echte stemhokjes waar de kinderen hun stem kunnen uitbrengen. Kinderen stemmen niet op personen, maar stemmen voor een top-3 van alle plannen die de kinderen tijdens de lessen hebben ontwikkeld voor hun eigen wijk. Met die top-3 gaat de kinderkwijk na afloop van de lessencyclus de rest van het schooljaar aan de slag.

Fase 2: Deelnemen aan de kinderkwijk

De kinderkwijk bestaat uit kinderen die zich daar vrijwillig voor hebben aangemeld. In elke kinderkwijk raken op deze manier elk jaar veel kinderen actief betrokken bij hun wijk. De kinderkwijk heeft een optimale omvang rond de 16 kinderen. Als zich meer kinderen aanmelden is het beste om onder de kinderen te gaan loten. Kinderen die niet ingeloot worden nemen plaats op de reservebank (er vallen aan het begin van de kinderkwijk nog kinderen uit omdat ze zelf een vaste dag in de week moeten afpreken waarop ze samenkomen en niet alle kinderen kunnen op hetzelfde moment).

De kinderkwijk komt vervolgens het hele schooljaar wekelijks bijeen om de plannen met de meeste stemmen van alle kinderen uit te voeren. Ze worden daarbij begeleid door lokale begeleiders, bij voorkeur bewoners uit de eigen wijk. Daarvoor heeft Kies&Co een landelijke vereniging van begeleiders opgezet. Bij Kies&Co kun je ook een draaiboek opvragen met een overzicht van waar je verder als begeleider van een kinderkwijk in de loop van het jaar mee te maken krijgt. Als je meedoet met het Kies&Co netwerk kun je ook meedoen met de uitwisselingsbijeenkomsten tussen de kinderen in verschillende steden in het land en kun je lid worden van het netwerk van lokale begeleiders.

Wat doet een begeleider van de Kinderwijkraad?

Het begeleiden van een Kinderwijkraad betekent: contacten leggen met de gemeente, de basisscholen in de wijk, de lokale welzijnsinstelling e.d. om gezamenlijk afspraken te maken over het opzetten en in stand houden van een kinderkwijk. Een nauwe onderlinge samenwerking is van groot belang omdat er veel komt kijken bij een kinderkwijk zoals locatie, (financiële) middelen en bemensing.

Daarom bestaat het lokale team altijd uit minimaal drie personen:

- een lokale coördinator: de netwerker die contacten onderhoudt met alles en iedereen;
- twee begeleiders die samen met de lokale coördinator de wekelijkse bijeenkomsten van de kinderkraad voorbereiden en de kinderen daarbij begeleiden;
- vrijwilligers voor de begeleiding van bezoeken aan organisaties in de wijk of de stad en de jaarlijkse uitwisseling met kinderkraads elders in het land.

Begeleiders van een kinderkraad melden zich vrijwillig aan, maar het werk van een begeleider is nooit vrijblijvend. Als kinderen een keer voor een gesloten deur staan zullen ze niet snel meer terugkomen. Begeleiding van een kinderkraad begint dan ook bij betrokkenheid van begeleiders bij de kinderen en bij ontwikkelingen in de wijk.

Samenwerken

Het werken met kinderen is inspirerend maar ook een uitdaging: op het gebied van coördinatie en communicatie maar ook in het je kunnen verplaatsen in de wereld van het kind (pedagogiek). Het is daarom raadzaam om een nauwe samenwerking op te zetten met lokale welzijnsorganisatie/ jeugdwerk. Dat heeft voordelen maar ook risico's: ervaring leert dat kinderkraads al snel enthousiasme opwekken bij diverse organisaties tot en met de lokale politiek. Die willen een kinderkraad ook nog weleens warm maken voor eigen plannen van de organisatie. Hoewel dit vaak ontstaat vanuit goede bedoelingen, is het risico dat kinderen ingezet worden voor andere plannen dan de plannen die ze zelf belangrijk vonden. Begeleiders moeten dan ook sterk in hun schoenen staan om samenwerking met iedereen die belangrijk is aan te gaan maar daarbij wel vast te houden aan de eigen plannen. Dit is waarom Kies&Co een landelijke vereniging van lokale begeleiders is: zo kunnen lokale begeleiders van elkaar leren en coachen ze elkaar: want er is niets zo sterk als het uitwisselen van persoonlijke ervaringen.

Wat krijgt een kinderkraad in een kwetsbare wijk zoal voor elkaar

De kinderkraad die we hier beschrijven bestaat uit kinderen van groep 6, 7 en 8 van de basisschool. Zij maken tijdens de lessen op school zelf plannen voor de wijk en stemmen voor een top-3 waar de kinderkraad de rest van het jaar mee aan de slag gaat. Dat kunnen plannen zijn die snel te realiseren zijn zoals disco-avonden, maar vaak zijn het plannen die veel langer duren, soms zelfs jaren zoals een natuurspeeltuin ([Amersfoort](#)) en een gamehal ([Leeuwarden](#)).

Door elk jaar weer democratielessen te geven op school kunnen kinderen zich elk jaar weer aanmelden voor een kinderkraad en kan zo de kinderkraad lange termijn plannen realiseren. Zo is de gamehal in Leeuwarden 2,5 jaar lang voorbereid. Logisch, want zoiets gaat niet over een nacht ijs (locatie, de spullen, het meubilair, verven, inrichten maar ook vragen zoals: wie gaat er over de sleutel?).

Financiering

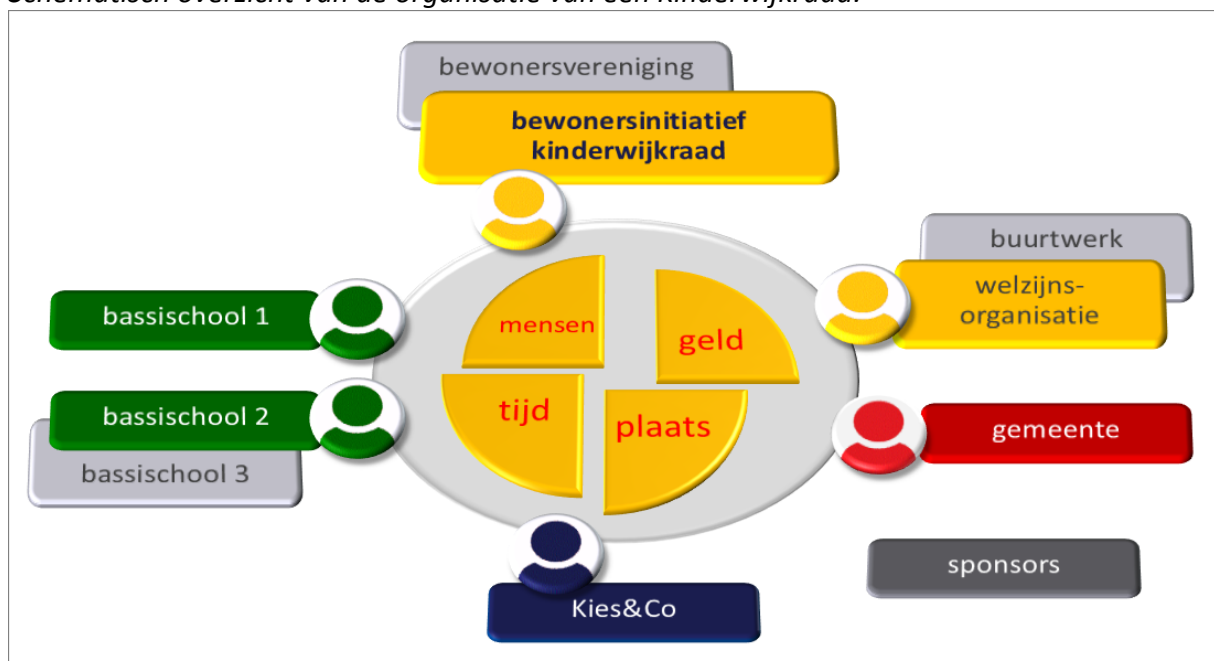
Omdat de kinderrijkraad een nieuw fenomeen is, hebben lokale overheden hier vaak niet zomaar financiering voor 'op de plank' liggen. Dit is ook een van de redenen waarom we een landelijke vereniging van begeleiders hebben opgezet. Tijdens de bijeenkomsten kun je leren over hoe een kinderrijkraad te starten, hoe je de financiering voor de start voor elkaar krijgt, maar ook hoe je de financiering voor lange termijn kunt waarborgen. Iets opzetten is immers nooit zo'n probleem, de uitdaging zit in een duurzame aanpak.

Die duurzame aanpak vormt de kern van een kinderrijkraad in een kwetsbare wijk. Want het is juist de bedoeling dat kinderen die in armoede opgroeien door de kinderrijkraad kansen krijgen hun stem te laten horen, iets in hun wijk voor elkaar te krijgen en zich daaraan op te trekken, om een volgend plan ook weer voor elkaar te krijgen.

Hoe organiseer je een kinderrijkraad?

Een kinderrijkraad wordt telkens voor een periode van één (school)jaar geïnstalleerd. Elk jaar worden de lessen democratie en burgerschap aan een nieuwe groep leerlingen gegeven en krijgen de groepen die het vorige jaar al les hebben gekregen een opfrisles. Elk jaar ontwikkelen de kinderen tijdens de lessen plannen die ze belangrijk vinden voor hun wijk en wordt een nieuwe kinderrijkraad geïnstalleerd. Elke volgende kinderrijkraad neemt het stokje over van de voorgaande kinderrijkraad.

Schematisch overzicht van de organisatie van een Kinderwijkraad:

1. Voorbereidingen

In het eerste jaar wordt veelal een verkort programma gehouden (begint in januari) met één deelnemende basisschool om ervaring op te doen. Daarna wordt de kinderrijkraad uitgebreid naar een heel schooljaar met deelname van (waar mogelijk) alle basisscholen in de wijk.

Stappenplan voorbereidingen:

1. Leg contact met de directie van de *basisscholen* in de wijk en bespreek de plannen voor het opzetten van kinderkwartaal. Maak afspraken over de planning van de lessen en de samenwerking met de docenten.
2. Leg contact met *ouders en bewoners* in de wijk voor het opzetten van een team van begeleiders. Dit team bestaat altijd uit minimaal drie vaste begeleiders (coördinator en twee begeleiders) en een groep die incidenteel wil begeleiden, bijvoorbeeld mee gaan op een 'werkbezoek' van de kinderkwartaal aan de brandweer of aan een kinderkwartaal in een andere stad. Maak afspraken over de verdere planning en samenwerking (ondersteuning begeleiding).
3. Leg contact met vertegenwoordigers van de lokale *(welzijns)organisatie(s)*. Samenwerking met professionals op het gebied van het begeleiden van kinderen in groepsverband is immers een kritische succesfactor. Vraag om aanwezigheid van een jeugd- of buurtwerker tijdens de bijeenkomsten van de kinderkwartaal en maak afspraken over planning en verantwoordelijkheden.
4. Leg contact met vertegenwoordigers van de *gemeente*. Elke gemeente is verschillend georganiseerd dus ga eerst op verkenning uit bij welke wethouder de kinderkwartaal in jouw gemeente past. Dit kan zijn de wethouder van onderwijs, zorg, participatie of een kwartaalwethouder. Bespreek de plannen voor het opzetten van de nieuwe kinderkwartaal en maak afspraken over samenwerking (budget, locatie, installatie). Regel een (zo mogelijk vaste) *locatie* voor de kinderkwartaal.
5. Maak tijdig een afspraak met de scholen en de wethouder voor de *installatie* van de kinderkwartaal. Plan de installatie in de week na de laatste les.

2. Lessen Democratie en Actief Burgerschap

De lessen worden gegeven aan de bovenbouw van de basisschool (groep 6, 7 en 8). De kinderen krijgen drie lessen, waarin ze leren over democratie en actief burgerschap, over draagvlak, vertegenwoordiging en over wat een kinderkwartaal inhoudt. Ze gaan zelf aan de slag met het ontwikkelen van ideeën, leren debatteren en plannen maken. Tijdens de derde les zijn er verkiezingen, waarbij op de plannen gestemd wordt.

De kinderen die dat willen kunnen zich in de derde les opgeven voor de kinderkwartaal. Hun ouders geven daarvoor wel eerst via een briefje toestemming. Het is immers een buitenschoolse activiteit.

Stappenplan lessen:

De lessen vinden plaats onder schooltijd, elke les duurt ongeveer 1,5 uur. Ervaring leert dat het belangrijk is dat de leerkracht aanwezig is tijdens de lessen.

1. Maak afspraken met de betrokken scholen/leraren over *data*, *tijd* en *plaats* van de lessen democratie en burgerschap. Plan elke week een les, 3 weken achtereenvolgend;
2. Check of in de lesruimtes een computer met *beamer* of *digibord* beschikbaar is;
3. Zorg dat het benodigde *lesmateriaal* beschikbaar is;
4. Verwerk na de derde les (*verkiezingen*) alle uitslagen van alle groepen tot één gezamenlijke einduitslag. Publiceer de uitslag van de verkiezingen op de website;
5. Publiceer een aankondiging voor de installatie van de kinderkwartaal op de website.

3. Installatie en begeleiding Kinderwijkraad

Na de lessenreeks wordt de nieuwe kinderkwijkraad geïnstalleerd (door de wethouder). Een kinderkwijkraad bestaat uit leerlingen van verschillende groepen en verschillende basisscholen uit de wijk. De begeleiders van de kinderkwijkraad werken daarom gedurende het schooljaar nauw samen met de betrokken scholen. Ook de ouders, gemeente en andere organisaties in de wijk (wijkagent, bewonersorganisaties, lokale winkels en bedrijven) worden betrokken.

4. Verslaglegging op de eigen Kinderwijkraad wijkwebsite

Om iedereen, vooral de kinderen zelf, te informeren wat de kinderkwijkraad zoal doet en voor elkaar krijgt kun je een website opzetten. De kinderen in de kinderkwijkraad spreken in hun eigen klas af dat ze in de loop van het jaar twee keer (een keer rond februari en een keer op het eind van het schooljaar) in de klas vertellen hoe het met de kinderkwijkraad gaat.

5. Supporters en Sponsors werven

Voor de continuïteit van de kinderkwijkraad en voor het realiseren van de plannen is het belangrijk om morele ondersteuning (supporters) of financiële of materiële steun (sponsors) te vinden.

Morele support is positieve reclame voor de kinderkwijkraad, maar kan ook (politiek) gewicht in de schaal leggen om dingen voor elkaar te krijgen. Een supporter hoeft alleen maar de kinderkwijkraad een warm hart toe te dragen. Hij of zij moet wel met naam, foto en liefst ook een leuke quote (een positieve uitspraak over de kinderkwijkraad) op de website van de kinderkwijkraad willen. Supporters waar je aan kunt denken zijn: de wethouder (vertegenwoordiger gemeente), directeur en leerkrachten van de scholen, vertegenwoordigers van organisaties uit de wijk, bijv. welzijnswerk, kerk/moskee, e.d., de wijkagent, enthousiaste ouders/buurtbewoners, e.d.

Financiële of materiële sponsoring kan eenmalig of jaarlijks terugkerend zijn, en bestemd zijn voor de kinderkwijkraad in het algemeen of voor een specifiek doel (plan). Mensen die je als sponsor zou kunnen benaderen zijn: winkeliers in de wijk (supermarkt), bedrijven in de wijk, goede-doelen clubs, zoals Rotary en Lions club, e.d.

Vereniging Kies&Co

Met deze methodiek kun je een kinderkwijkraad starten. Meedoen met de landelijke vereniging kan natuurlijk ook. Naast het lesmateriaal, draaiboeken, voorbeeldbrieven voor sponsoring etc. kun je gemakkelijk een website voor jouw wijk starten en onderhouden en kun je als begeleider (en met de kinderen van de kinderkwijkraad) kennis en ervaringen uitwisselen met andere begeleiders en kinderkwijkraden in het land. Je kunt er meer over lezen op de website www.kiesenco.net en www.kinderkwijkraad.nl